

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาซึ่งเจริญควบคู่กับชาติไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพระพุทธศาสนามีองค์ประกอบที่สำคัญคือ พระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์รวมเรียกว่า พระรัตนตรัย หลักธรรมอันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาและนับเป็นหลักของหลักธรรมอื่นๆ คือ พระโอวาทปาติโมกข์^๑ ซึ่งพระธรรมปิฎก^๒ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้อธิบายไว้ในพจนานุกรมฉบับประมวลธรรมว่า ประกอบด้วย ๑) สัพพปาปสฺส อกรรมาโณไม่ทำความชั่วทั้งปวง ๒) กุสลสุปัสมปทา การทำแต่ความดี และ ๓) สจิตฺตปริโยทปนํ การทำใจของตนให้สะอาดบริสุทธิ์^๓ หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่เป็นพื้นฐานด้านคุณธรรมและจริยธรรมของมนุษย์คือเบญจศีลและเบญจธรรม รวมทั้งหลักธรรมที่ช่วยให้สังคมไม่สับสนวุ่นวาย ด้วยการละอายต่อการทำชั่วเกรงกลัวต่อการทำบาป นั่นคือ หิริ โอตตัปปะ พระพุทธศาสนามีความสำคัญในการดำเนินบทบาทเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้กับประชาชนชาวไทยและมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนไทย พระพุทธศาสนาจึงถูกยกให้เป็นหนึ่งในองค์การที่ทำหน้าที่ในกระบวนการขัดเกลาทางสังคมให้แก่บุคคลโดยเฉพาะบุคลากรในระดับเยาวชนให้ยึดมั่นในสิ่งดีงาม มีศีลธรรม จริยธรรมและความประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกที่ควร ศาสนาจะช่วยสร้างเจตคติที่ดี มีจิตใจที่งดงาม มีพฤติกรรมที่ประกอบด้วยคุณธรรม

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่า สังคมไทยประสบปัญหาความเสื่อมทางด้านความประพฤติทางศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมอย่างหนัก สาเหตุที่ประชาชนเสื่อมจากศีลธรรมเป็นผลสืบมาจากการที่ประชาชนมองเห็นคุณค่าของวัตถุสำคัญกว่าจิตใจ โดยไม่ได้ประพฤติดนให้เป็นแบบอย่างที่ดีหรือมิได้ปฏิบัติตนให้เป็นผู้ประพฤติดีและประพฤติชอบการลดความสำคัญของบทบาททางศาสนา ทำให้คนไทยขาดมาตรฐานด้านคุณธรรมอย่างน่าวิตกจากค่านิยมทางวัตถุทำให้ผู้คนในสังคมเป็นนักฉวยโอกาสใช้วิธีมีใครยาวสาวได้สาวเอาสังคมถูก

^๑ที.ม. (ไทย) ๑๐/๕๐/๕๐.

^๒ปัจจุบันดำรงสมณศักดิ์ที่ พระพรหมคุณาภรณ์

^๓พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม , พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๕๗.

ครอบงำด้วยกิเลส ทำให้ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเมตตา เอื้ออาทร กำลังหดหายไปจากจิตใจของคนไทย สภาพสังคมทั่วไปในยุคการเปลี่ยนแปลง แต่ความวิปริต ความสับสนวุ่นวาย อันเป็นสัญญาณของความเสื่อมสลายของจิตใจ สอดคล้องกับคำกล่าว ที่สรุปไว้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน โดยเฉพาะสังคม ที่มีการแข่งขันกันสูง เยาวชนของชาติเคยชินกับระบบการแข่งขัน ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึง มหาวิทยาลัย การเห็นแก่ตัวได้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา นานัปการ ฉะนั้น การพัฒนาคนในภาวะที่เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองซึ่งมีการแข่งขันกันนี้ จำเป็นต้องเน้นให้คนเห็นความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กับการศึกษาอื่นๆ ด้วย เพราะคุณธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะนำมาซึ่ง ความเจริญก้าวหน้าในสังคมและ ประเทศชาติ

จากสภาพการณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่น่าห่วงใยมากที่สุด คือ เยาวชนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตและในการสร้างสรรค์สังคมและเยาวชนให้มีคุณธรรมและ จริยธรรมนั้น ถือเป็นหน้าที่ของหลายฝ่ายที่จะต้องช่วยกัน

โรงเรียนจึงเป็นสถาบันการศึกษาสถาบันหนึ่งที่นอกจากจะสอนวิทยาการต่างๆ แล้วโรงเรียนยังต้องทำหน้าที่ในการอบรมบ่มนิสัยนักเรียนให้ยึดถือคุณธรรมเป็นหลักในการ ดำเนินชีวิต มีความสำคัญในการปลูกฝังและอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียนทุกคนได้ พัฒนาการรู้ คู่คุณธรรม ซึ่งเยาวชนในวัยนี้ถือว่าเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นช่วง ที่ต้องตัดสินใจในการวางเป้าหมายและอุดมคติทั้งที่เกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ ครอบครัว ทั้งมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ อาทิ ดิดสารเสพติด ทะเลาะวิวาท ประพฤติตนไม่มียิ่ง ทางชั่วสาว เที้ยวเตร่ ก้าวร้าวต่อครู-อาจารย์ ไม่ตั้งใจเรียน เห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่า ส่วนรวม แต่ง กายไม่สุภาพ ผิดระเบียบอยู่เสมอ ขาดความอดทนอดกลั้น เป็นต้น พฤติกรรม เหล่านี้สะท้อนปัญหาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้นักเรียนได้แก่ ความมีระเบียบ วินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละและความอดทน โรงเรียนจึงมีส่วนช่วย พัฒนาการมีวัฒนธรรมและศีลธรรมในการประพฤติปฏิบัติไปในทางที่ดีให้สมกับเป็นพลเมือง ดีของประเทศชาติ

ดังนั้น ในการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียน เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเรื่องนี้ ผลการศึกษาที่ได้จะเป็น ประโยชน์ให้แก่ครู-อาจารย์และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผน ปลูกฝังและส่งเสริม จริยธรรม แก่นักเรียนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อันจะเป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติในอนาคตต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาในเรื่องพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของ นักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรม ๖ ด้านคือ ๑) ด้านความ มีระเบียบวินัย ๒) ด้านความรับผิดชอบ ๓) ด้านความซื่อสัตย์ ๔) ด้านความเสียสละ ๕) ด้าน ความกตัญญูทดแทน และ ๖) ด้านความขยันหมั่นเพียร

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา ๒๕๕๓ ช่วงชั้นที่ ๓ – ๔ จำนวนทั้งหมด จำนวน ๓,๕๒๑ คน ได้แก่

มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑	จำนวน	๗๒๗ คน
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๒	จำนวน	๗๒๕ คน
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓	จำนวน	๗๐๐ คน
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๔	จำนวน	๕๑๗ คน
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๕	จำนวน	๔๖๗ คน
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๖	จำนวน	๓๕๕ คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาใน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ นนทบุรี ปีการศึกษา ๒๕๕๓ ช่วงชั้นที่ ๓ – ๔ รวมทั้งสิ้น ๓,๕๒๑คนและคำนวณขนาด กลุ่มตัวอย่างได้จำนวน ๓๔๕ คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling)

ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan^๐ แบ่งตามสัดส่วน
ของนักเรียนในแต่ละชั้นปีแล้วได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑	จำนวน	๗๑ คน
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๒	จำนวน	๗๑ คน
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓	จำนวน	๖๘ คน
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๔	จำนวน	๕๑ คน
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๕	จำนวน	๔๕ คน
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๖	จำนวน	๓๕ คน

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรไว้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
พัฒนาการ นนทบุรี มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๗๑ คน มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๒ จำนวน ๗๑ คน
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓ จำนวน ๖๘ คน มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๕๑ คน มัธยมศึกษาชั้นปี
ที่ ๕ จำนวน ๔๕ คน มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๖ จำนวน ๓๕ คน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดังแต่เดือน มิถุนายน ๒๕๕๕ ๓ ถึงเดือน
พฤศจิกายน ๒๕๕๖ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนเตรียม
อุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรีเป็นอย่างไร

๑.๔.๓ ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของ
นักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี เป็นอย่างไร

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ นักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี
ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม แตกต่างกัน

^๐บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สุริยวิทยาสัน, ๒๕๔๕), หน้า ๗๒.

๑.๕.๒ นักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี
ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม แตกต่างกัน

๑.๕.๓ นักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี
ที่มีอาชีพผู้ปกครองต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม แตกต่างกัน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษา หมายถึง การปรับปรุงคนให้เหมาะกับโอกาสและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป
หรืออาจกล่าวได้ว่า การศึกษาคือการนำความสามารถในตัวบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกตามความคิดของบุคคล
ที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในจิตใจและภายนอก อาจทำไปโดยรู้ตัว ไม่รู้ตัว อาจเป็นพฤติกรรม ที่พึง
ประสงค์และไม่พึงประสงค์ ผู้อื่นอาจสังเกตการกระทำนั้นได้และสามารถใช้เครื่องมือทดสอบได้

จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ต้องประพฤติให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์สากลในสังคม ทั้งกาย
วาจาและใจ เพื่อบรรลุถึงสภาพแห่งชีวิตที่พึงประสงค์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมและ เป็นมาตรฐาน
หรือแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อให้คนในสังคมนั้นมีความสุข
และมีความพอใจ

พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง ลักษณะที่ชี้ให้เห็นความประพฤติปฏิบัติชอบทั้ง
ต่อตนเองและสังคมอันก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมมี ๖ องค์ประกอบ คือ
ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความกตัญญูทวาทีและ
ความขยันหมั่นเพียร

ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้อง เหมาะสม
ตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคมและศีลธรรม

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความพยายาม ด้วยความ
พากเพียรและความละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยรู้จักหน้าที่ของตนเองและยอมรับ
ผลการกระทำของตนเอง

ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสม อย่างตรงไปตรงมาหรือการ
ปฏิบัติต่อความเป็นจริง ทั้งกาย วาจาและใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ความเสียสละ หมายถึง การให้ หรือการสละประโยชน์ส่วนตนให้แก่ผู้อื่นโดยไม่หวัง
สิ่งตอบแทนด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์และกำลังสติปัญญา

ความกตัญญูทวาที หมายถึง การกระทำอันเกิดจาก ความระลึกถึงบุญคุณเพื่อมุ่ง
ตอบแทนต่อผู้มีพระคุณนั้น ได้แก่ แสดงความเคารพนับถือ ยกย่องเชิดชู ผู้มีพระคุณ ไม่ละทิ้ง

ผู้มีพระคุณ ในคราวที่ผู้มีพระคุณเดือดร้อนลำบาก ไม่ประพาศให้หมั่นโหดต่อสัตว์ ที่มีบุญคุณรักษา และสงวนทรัพยากรธรรมชาติ

ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนที่แสดงให้เห็นว่ามีความมานะอดทน บากบั่น ไม่ย่อท้อ ประกอบความดี เอาใจใส่ต่องานด้วยความกระตือรือร้น มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จตามที่ต้องการ ได้แก่ มีความมุ่งมั่นศึกษาเล่าเรียน ไม่ย่อท้อ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเล่าเรียน มีการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ อยู่เสมอ ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจและตั้งใจ

ตัวแปรอิสระ หมายถึง กลุ่มตัวแปรต้นที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาในการวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑

– ๖

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ปีการศึกษา ๒๕๕๓

อาชีพผู้ปกครอง หมายถึง อาชีพหลักที่มีรายได้ประจำของบิดา มารดาหรือผู้ปกครองซึ่งจำแนกเป็นอาชีพ เจ้าของกิจการ รับราชการ พนักงานบริษัทเอกชนและอาชีพอื่นๆ

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๖.๑ ได้ทราบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียน เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี

๑.๖.๒ ได้ทราบผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและอาชีพผู้ปกครอง

๑.๖.๓ ได้ทราบปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการปรับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี